

Julemarked på Bygdøy 4
Nytt fra Fylkesskogselskapene 8
Elg på grillen 14 og 15

UTGIVER

Det norske Skogselskap
Wergelandsv. 23B, 0167 Oslo
Telefon: 23 36 58 50
Bankgiro: 7001 05 21198
ISSN 0803-3943
E-post: info@skogselskapet.no
www.skogselskapet.no

Det norske Skogselskap er en ideell organisasjon med rundt 11.000 medlemmer fordelt på totalt 17 fylkesskogselskap. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve skog som en verdifull kilde til livskvalitet. Siden 1898 har selskapet utviklet seg fra i starten å sørge for helt nødvendig skogreising til nå å jobbe med bevisstgjøring rundt skogens viktige rolle i kampen for et bedre klima.

STYRET

Leder:

Lars Peder Brekk, Trøndelag

Nestleder: Randi Dille, Trøndelag

Styremedlemmer:

Mette Kinderås, Troms,

Ingunn Kjelstad, Sogn og Fjordane,

Snorre Synnøstvedt,

Oslo og Akershus

Bernt-Håvard Øyen, Hordaland

Hallvard Bakka, Rogaland

Redaktør: Astri Kløvstad

astri.klovstad@norsk-skogbruk.no

Grafisk produksjon:

Line Dahle/Åjour design

Trykk: Merkur Grafisk, Oslo

www.merkurgrafisk.no

Annonsepriser (ekskl. mva.):

1/1 side kr 6.000

1/2 side kr 3.500

1/4 side kr 2.000

1/8 side kr 1.000

Manusfrist neste nummer:

15. mars 2017

Forsidefoto: Julemarked på Bygdøy.
Foto: Trond Lohre

4

6

14

15

INNHold

Julemarked på Norsk folkemuseum.....	4
Karrieredagen på NMBU 2016.....	6
Skogselskapets rådsmøte 2016.....	7
Nytt fra Fylkesskogselskapene	8
Kongress for europeiske skogpedagoger	14
Grillstunt på Elverum.....	15
Bergen har landets største tre	16
Østlandsk Lærerstevne 2016	17
Zerokonferansen 2016	17
Forskning i det grønne	18
Tidsskrift for Skogbrug.....	18
Kryssord.....	19

VI ØNSKER ALLE VÅRE LESERE

*en riktig god jul
og et godt nytt år!*

Kjære medlemmer og samarbeidspartnere!

I anledning at vi nå raskt nærmer oss jul og nytt år, vil jeg benytte denne anledningen til å gi en liten julehilsen og tilbakemelding til medlemmer av og samarbeidspartnere til Det norske Skogselskap.

Tida går fort og verden og omgivelser forandrer seg stadig raskere, - men det nye styret i Skogselskapet har kommet godt i gang med arbeidet. Vi har avholdt 2 styremøter og rådsmøte i høst, og vi gleder oss til å fortsette det viktige arbeidet inn i 2017.

På rådsmøtet den 11. november hadde vi blant annet opp til diskusjon viktige tema som Skogselskapets rolle i samfunnet og Skogens betydning for det grønne skiftet. Dette er viktige saker som går rett inn i dagsaktuelle politiske diskusjoner og hverdagen til alle som er opptatt av skog, klima og utvikling. Tross Stortingsmeldinger og budsjettforviklinger, så ser vi at Skogselskapet ikke vil mangle arbeidsoppgaver framover. Både politiske beslutninger, budsjettprosesser og allmenhetens forståelse har nok et forbedringspotensial, dersom en legger faktabasert kunnskap til grunn.

Derfor er Skogselskapets formål om å fremme forståelsen for skogens mangesidige betydning for alle, basert på det faktum at skogen er en viktig fornybar ressurs, som næringsvei, for samfunnet og avgjørende for klimaet, fortsatt like aktuelt i dag som da dette opprinnelig ble skrevet.

Utviklingen rundt oss understreker betydningen av at alt Skogselskapet gjør må være forankret i fakta og en balansert og objektiv framstilling. Dette blir

stadig viktigere i en tid, der stadig flere i samfunnet får et mer distansert forhold til skogen og skogbruket, samtidig som manges mening om skogen ikke nødvendigvis er basert på fakta eller en objektiv tilnærming.

Skogselskapet må og skal selvsagt ta utgangspunkt i betydningen av en aktiv og bærekraftig forvaltning av skogen, både for skogen som fornybar ressurs, for skogen som arena for allmenheten, og ikke minst for skogen som næringsvei.

Skogselskapet er en ideell og uavhengig organisasjon. Med dette som utgangspunkt er jeg sikker på at å styrke vår brobyggerrolle og samarbeidslinje vil være en avgjørende forutsetning for å styrke skogsaken. Dialog vil være avgjørende. Vi må få fram meningsforskjeller og faktagrunnlag – unngå synsing og misforståelser. Det vil styrke vårt arbeid for skogens mangesidige betydning.

Jeg vil ønske alle våre viktige medlemmer og Skogselskapets gode samarbeidspartnere ei God Jul og et fredfullt og Godt Nytt År!

Lars P. Bruer

STEMNING: De som lette etter julestemningen på Folkemuseet de to første helgene i desember, fikk valuta for inngangspengene.
Foto: Trond Lohre

Julemarked på Norsk folkemuseum

I sin leting etter den gode julestemningen søker mange mennesker til julemarkedet på Norsk Folkemuseum på Bygdøy i Oslo de to første helgene i desember.

TEKST: TORE MOLTEBERG

Museumsområdet med sine mange gamle tømmerbygninger skaper en fin ramme om de mange salgsbodene, der det tilbys produkter av mange slag. På utescenen på Festplassen er det danseoppvisninger og vakker korsang som bidrar til den gode stemningen.

Museet anslår 11000 besøkende den første lørdagen, og vår erfaring er at det var nesten like mange besøkende påfølgende søndag. Det er barnefamilier, besteforeldre med barnebarn, unge og eldre i en stadig strøm på området. Det er nissens verksted,

VARME: Skogselskapet bød på varme i koppen og varme i lavvoen, og en skogprat på kjøpet. Foto: Tore Molteberg og Trygve Enger.

kjøring med hest og vogn og åpent fjøs med en rekke husdyr som barna kan hilse på.

Midt i dette mylderet av mennesker finner vi Skogselskapets lavvo og bålpanner som en oase der barna kan få spikke nisser inne i lavvoen og unge og eldre kan få tint litt frosne kroppar rundt varmen. Gjerne mens man nyter en kopp skogskaffe eller varm solbærtoddy. Og besteforeldrene kan vise barnebarna hvordan man kokte kaffe i gamle dager. Joda, det er fritt for kaffepatroner hos oss...

Vi benytter selvsagt anledningen til å snakke med folk om skogens betydning for klimaet og viktigheten av å erstatte fossile ressurser med fornybart råstoff fra skogen. Responsen på vårt budskap er positiv fra publikum, her tør vi påstå at det kan spores en økende bevissthet om viktige spørsmål blant folk. Vi unnlater heller ikke å nevne at en aktiv forvaltning er nødvendig for at skogen skal binde karbon, levere virke, huse biologisk mangfold og være åpen for friluftsliv, idrett og rekreasjon.

FAKTA OM NORSK FOLKEMUSEUM

- Norsk Folkemuseum på Bygdøy i Oslo ble etablert i 1894.
- Museet viser hvordan folk har levd i Norge fra 1500-tallet og fram til i dag.
- Museet er et av Europas største friluftsmuseer og viser dagliglivet i byene og på landet.
- Norsk Folkemuseum tar vare på gjenstander, bilder og arkivalia fra hele Norge.
- Museet har et rikholdig aktivitetsprogram, og har ca 250 000 besøkende hvert år.
- Skogselskapet deltar årlig på museets skogdag og julemarked.
- Museet inngår i stiftelsen Norsk Folkemuseum som også omfatter Bogstad Gård, Bygdø Kongsgård, Eidsvoll 1814, Ibsenmuseet og Norsk Maritimt Museum.

VEILEDNING: Solfrid Marthiniussen fra Velg Skog og Trygve Enger fra Det norske Skogselskap i samtale med studentene på NMBU.

Karrieredagen på NMBU 2016

Karrieredagen ved NMBU på Ås er en viktig møteplass for både studenter og bedrifter. I år fant den sted 12. oktober, og skognæringa var representert ved Skogselskapet og «Velg Skog».

TEKST: TRYGVE ENGER

Karrieredagen er et tilbud til hele studentmassen ved NMBU. Det er årets største arena for å knytte kontakter mellom ivrige studenter ved universitetet og arbeidslivet utenfor.

Bedriftene har mulighet til å vise seg frem for studenter som er ferdig med studier og søker fast ansettelse, eller til de som søker en sommerjobb eller trainee-stilling. Her møter man fremtidige søkere ansikt til ansikt.

For studentene er Karrieredagen en flott anledning til å møte arbeidslivet, og skaffe seg et godt nettverk blant bedrifter ved samtaler på stand. Bedriftene kan gi studentene ved NMBU førstehåndsinformasjon fra arbeidslivet, og kan på denne måten inspirere og gi kunnskap og motivasjon for kommende studieår og jobbsøking.

Over 90 foretak, organisasjoner og offentlige virksomheter var representert i år, og det skal ha vært over 600 studenter tilstede.

«Med Skog Som Jobb»-utstillingen ble også i år benyttet og standen ble som vanlig betjent av Skogselskapet og Skoglauget/Velg Skog.

Det kan rapporteres at studentene viser en økende interesse for skog- og tresektoren.

Årsaken til den økte interessen kan ligge i mer oppmerksomhet om skogens betydning for det grønne skiftet den senere tid, samt at det har vært gitt andre viktige bidrag til rekruttering og holdnings-skapende arbeid.

Skogselskapets rådsmøte 2016

Årets Rådsmøte i Skogselskapet ble gjennomført på Scandic Oslo Airport på Gardermoen 11. november. De fleste fylkesskogselskapene var representert, sammen med styret og ansatte i DnS.

TEKST: TORE MOLTEBERG

Skogselskapets nye styreleder Lars Peder Brekk ønsket velkommen til møtet før han overlot ordet til adm. dir. Trygve Enger, som orienterte om Skogselskapets prioriteringer for virksomheten. Han vektla at det budskapet vi skal formidle må være faktabasert og formidles objektivt. Og budskapet skal være forankret i en aktiv og bærekraftig forvaltning av skog; som næringsvei, som arena for allmenheten og som fornybar ressurs.

Styreleder Lars Peder Brekk presenterte sine tanker og forventninger til Skogselskapet, med utgangspunkt i formålsparagrafen og gjeldende strategidokument. Han uttrykte at styret gjerne vil utfordres på både formål og strategi og utvikle Skogselskapet i samspill med fylkesskogselskapene.

Tore Molteberg holdt deretter en kort orientering om forslaget til Statsbudsjett for 2017 og den ferske skogmeldingen med vekt på skogplanting, skogkultur og foredling av skogstrær.

I Statsbudsjettet videreføres bevilgningen til økt tetthet i foryngelsene, gjødsling av skog og foredling av skogstrær. I skogmeldingen "Verdier i vekst" gis det en oppdatert og grei oversikt over tilstand og utfordringer for skog- og trenæringen, mens det nok mangler noe på kvantifiserbare mål.

En runde i salen viser at det har skjedd mye rundt i hele landet i regi av Skogselskapet i 2016. Det skorter heller ikke på planer for 2017, verken hos fylkesskogselskapene eller DnS. Mye av denne aktiviteten er beskrevet i denne og tidligere utgaver av Skog & Miljø.

Avslutningsvis holdt Kåre Gunnar Fløystad fra Miljøstiftelsen ZERO et innlegg der han tok for seg skogens betydning for det grønne skiftet. Han understreket at Skogselskapet kan bidra til å dempe konflikten mellom bruk og vern av skog.

DELTAKERE: De fleste fylkesskogselskapene var representert. Foto: Trygve Enger

FOREDRAG: Kåre Gunnar Fløystad fra ZERO snakket om skogen i det grønne skiftet. Foto: Tore Molteberg

Nytt fra fylkesskogsselskapene

Nedenfor følger et utvalg av aktivitetene fra vårt langstrakte land. Stoffet er enten hentet fra fylkesskogsselskapenes nettsider eller rapportert inn direkte. Fylkesskogsselskapene oppfordres til å komme med innspill til senere numre.

AGDER:

Inspirerende skoghelg for Ungdom i Agder

Helgen 11. – 13. november arrangerte Skogselskapet i Agder skoghelg for ungdom. Målet var å inspirere og engasjere ungdom i skogfaglige tema, og med konkurranse som del av motivasjonen. Til dette hadde vi fått med oss Ole Harald Løvenskiold Kveseth som inspirator og læremester. Han er mangeårig landslagsutøver i motorsag og Timbersport.

Alle skoler på Agder som har studieretning naturbruk på videregående ble invitert. Målet var å få med 10 – 15 ungdom som kunne få faglig veiledning i motorsagtevlning, og skogfaglige utfordringer.

Arrangementet strakk seg fra fredag 11. november kl 18.00, til søndag kl 13.00, og ble avsluttet med middag på KVS Lyngdal.

AGDER: Ole Harald Løvenskiold Kveseth sto for praktisk opplæring i bruk av motorsag og motorsagkonkurranser.

Da fredagen kom, og klokka hadde passert 18.00 var 10 ungdommer samlet i skogbruksrommet på KVS Lyngdal, der Ole Harald deltok med sine kunnskaper om motorsag, og hva man må ha av utstyr hvis man vil konkurrere med motorsag. Han gikk gjennom regler, og forklarte øvelsene i tevlingene. I tillegg veiledet han underveis med klargjøring av utstyr. Kvelden gikk, og ble avsluttet med skogfaglig prat til slutt i stua i Epledalen.

Lørdag morgen var det avgang til Felleskjøpet i Lyngdal hvor det var laget en enkel treningsbane for motorsagtevlning. Øvelsene som inngår kan også overføres til daglig skogsarbeid med motorsag. Her er det fokus på felling, kvisting og kapping, der presisjon, teknikk og sikkerhet er sentralt. Dagen gikk med til instruksjon, veiledning og trening. AT skog stilte med tømmer, og Felleskjøpet i Lyngdal med arena. KVS Lyngdal stilte med traktor, minibuss og enkelte måltider i løpet av helga. Kl 12.00 denne lørdagen hadde Ole Harald en oppvisning og informasjon til skuelystne om hva motorsagøvelsene er, og intro til øvelsene i Timbersport. Etter dette hadde Felleskjøpet lagt til en konkurranse på kjedebytte i butikken, der det handlet om å skifte kjede på ei motorsag raskest mulig. Da butikken stengte og treninga for dagen gikk mot slutten, ble området ryddet og treningsbanen fjernet.

Turen gikk så til Epledalen, der pizza stod på menyen, før det ble en sekvens med undervisning i skogfaglige emner ved Ole Harald og Christian Espegren (Skogselskapet i Agder). Fokus her var øvelsene som er i skogløypa under NM for videregående skoler. Disse temaene er veldig sentrale i all forvaltning av skog. Det er mulig at enkelte av de som ble utfordret på mattestykker en sen lørdagskveld, ikke helt

AGDER: 10 ungdommer deltok på Skogselskapets inspirasjonshelg for skogbruksinteresserte naturbrukselever.

hadde sett verdien av denne matematikken før nå. Her var Ole Harald dyktig læremester som skapte engasjement og formidlet faget på en fantastisk måte. Denne kvelden gikk det opp for en del hvordan volum på et tre kan måles, og regnes ut. Alle ble nok litt tryggere på begreper knyttet til areal og volum. Beregninger på stående tremasse, terreghelling, treslagsfordeling, treantall osv ble grundig debattert denne kvelden. Kanskje en del så tall og tømmerstokker da søvnen tok dem en sen lørdagskveld i Epleдалen. En viktig del av kvelden var også å vise muligheter for videre utdanning i skogbruk.

Søndag formiddag ble det en liten fagprat rundt frokostbordet, før skogbefaring i Epleдалen. Teori fra lørdagskvelden ble satt ut i livet denne morgen. Frøtre i Epleдалen ble målt, og deler ble taksert. Tre-sorter ble vist, og artskunnskapen fikk et lite løft. Undertegnede var imponert over fagnivå, og utbyttet av helga viste resultater raskt. Da gjelder det nok bare holde på den, og søke videre og mer kunnskap. Forvaltningsmessig lover det jo bra, når 10 ungdommer setter av ei ekstra helg for lære mer om skog og skogforvaltning.

Skoghelga ble avslutta med nydelig middag på KVS – Lyngdal, og tilbakemeldingene forteller om en fin gjeng med ungdom som var fornøyd med økt skogfokus denne helga. Stor takk til alle som bidro, og ekstra takk til Ole Harald Løvenskiold Kveseth, som tok hele turen fra Hedmark, ned mot en av de sørligste skogsperlene i Norge, Epleдалen, for å undervise og inspirere ungdommen.

Christian Espegren

BUSKERUD: Lars Kihle håndterer plantebrettene i en av de fusjonerte planteskolene.

BUSKERUD: **Planteskolen på Gvarv og Hokksund = Norgesplanter AS**

Skogselskapene i Telemark og Buskerud etablerer over nyttår selskapet Norgesplanter AS. Skogselskapet i Buskerud sin planteskole går inn som eier i dagens Telemark Skogplanter AS og blir eier på lik linje med skogselskapet i Telemark.

Det skal produseres, distribueres og selges skogplanter fra henholdsvis Gvarv og Hokksund som er de nåværende produksjonsstedene. Det skal produseres opp mot 15 millioner planter til skogeiere i nåværende nedslagsfelt i Agder, Buskerud, Telemark og Vestfold, samt der hvor det er etterspørsel.

Bakgrunnen for etableringen er å bli bedre rustet til å møte bransjens utfordringer på sikt. En fortsatt norsk planteproduksjon krever kostnadseffektivisering. Dette igjen krever investeringer og det er nødvendig å bedre lønnsomheten for å kunne realisere investeringene. En viktig forutsetning for økt lønnsomhet er et større plantevolum. Det er også en utfordring å beholde og trekke til seg ny kompetanse, noe som vurderes som kritisk for å utvikle plante-

produksjonen og møte markedets krav. Det vil være mer attraktivt for yngre å arbeide i et større miljø. Norgesplanter AS har som målsetting å ivareta en kvalitetsmessig produksjon av norske provenienser til en konkurransedyktig pris og planter som er blitt behandlet med voks mot snutebiller. Det forventes en økning i plantingen i årene som kommer og det er også en målsetting å ha en kapasitet tilpasset markedets behov for planter. Selskapet vil i utgangspunktet ha en produksjonskapasitet på ca. 15 mill. planter.

Planteskolen i Hokksund har et uteareal med en kapasitet på ca. 17 millioner m95 planter og kjølelageret har en kapasitet på 5,5 millioner planter. Planteskolen kan produsere 6 millioner planter med nåværende produksjonsapparat uten vesentlige investeringer.

Planteskolen på Gvarv har et uteareal med en kapasitet på ca. 10 millioner m95 planter og kjølelageret har en kapasitet på 6 - 8 millioner planter. Planteskolen kan produsere 4 millioner planter med nåværende produksjonsapparat uten vesentlige investeringer.

To enheter vil sikre oss i forhold til biologiske skader og klimatiske skader.

Verdikjeden i skogbruket er tjent med å ha en helhetlig produksjon, fra frø til trebasert industri. Et godt samarbeid mellom skogeierorganisasjonene og skogplanteskolene og vilje til satsing og investering er avgjørende for opprettholdelse av en stabil forsyning av gode norske planter i tiden som kommer.

Norgesplanter AS ønsker å møte den fremtidige skogplanteproduksjonen i Norge med en positiv og fremtidsrettet holdning. Det er viktig for Skogselskapet i Telemark og Buskerud som forvaltere av skogplanteskoler å kunne videreføre produksjonen av norskproduserte skogplanter med god kvalitet, konkurransedyktige priser, miljøsertifiserte snutebillepreparater og provenienser som er tilpasset våre områder.

Lars Kihle

OSLO OG AKERSHUS:

Skogen for alle

Denne høsten har vi i Skogselskapet i Oslo og Akershus hatt et ekstra givende prosjekt. I samarbeid med Drømtorp videregående skole i Ski har vi startet arbeidet med å etablere et uteskoleområde spesielt tiltenkt elever med tilrettelagt opplæring. Ekstra

OSLO OG AKERSHUS: – Hvor skal vi plassere gapahuken? God deltagelse på planleggingsmøtet!

OSLO OG AKERSHUS: Kent Robin har en dyktig læremester i Håvard Midtskogen.

OSLO OG AKERSHUS: Elevene (f.v.) Amir, Alexander, Drill, Kumail, Michael, Christine, Kent Robin, Håkon og Andreas er fornøyde med at det snart er tak på gapahuken.

morsomt er det også at vi har fått støtte fra Sparebankstiftelsen.

Drømtorp videregående ligger i et industriområde, omringet av jorder og noen mindre flekker med skog.

OSLO OG AKERSHUS: Håkon G. borrer hull til å forankre takåsene - i kortreist tømmer.

Skolen har ønsket seg et lett tilgjengelig sted i skogen som et lavterskel-tilbud til alle deres elevgrupper, spesielt ungdommene med ulike funksjonshemninger.

Selv i en relativt liten skog kan man finne den gode skog-følelsen, og med litt tilrettelegging kan de fleste komme seg ut på tur, uavhengig av funksjonsevne. For å gjøre det lettere for elever med redusert mobilitet «å gå på tur» har vi opparbeidet en rundløype i skogen. Langs denne skal det være naturstiplakater med informasjon om blant annet de ulike treslagene, i tillegg til ulike hinder og enkle treningsapparater, tilpasset både barn og voksne, funksjonsfriske og funksjonshemmede. Som et mål for turen, og som le for vær og vind, har vi bygget en gapahuk, med tilhørende bål plass og benker.

Uteplassen skal brukes til alt fra enkle spaserturer til målrettet arbeid med skolefag som gym og naturfag, og som verktøy for undervisning i bærekraftig utvikling og stimulering til friluftsliv.

Selv om plassen ikke er ferdig, har den allerede vist seg å være et svært positivt tiltak. En gruppe elever på tilrettelagt opplæring har vært med på hele

byggeprosessen, og de har etter beste evne og med stor iver hjulpet til med å rydde kratt, spa grus, bære planker og å snekre. Dette har gitt dem ypperlig arbeidstrening og et genuint eierskap til prosjektet.

Som en bonus vil plassen være attraktiv og tilgjengelig for alle i nærmiljøet, inkludert en barnehage, lokalbeboere og ansatte i firmaer i næringsparken.

Snorre Synnestvedt

TRØNDELAG:

Nye kontorlokaler for Skogselskapet i Trøndelag

Departementets utkastelsesordre fra Fylkesmannens lokaler ble fullbyrdet i høst. Nå er vi verken skjult subsidiert eller en trussel mot rikets sikkerhet. De ansatte er nå spredt på fire lokaliteter i Trøndelag

På Steinkjer har vi et kontor felleskap med Statskog, SB-skog og Steinkjer fjellstyre i Høvdingeveien 10. En velkjent adresse, for her lå Statens Skogskole Steinkjer. Et sted som svært mange skogbrukere har et nært forhold til.

I Trondheim er vi faktisk tilbake i Bøndenes Hus etter en lengre rundreise med staten. Her har vi panoramautsikt mot de gjenreiste skoger i Bymarka. Vi har Ol Trøndersk Mat og Drikke, 4H, Bondelaget, Senterpartiet og en gjeng fra Rørosmatmiljøet på

TRØNDELAG: Skogselskapet i Trøndelag har fått nye lokaler, og er spredt på fire ulike steder. Lokalene i Trondheim har spesielt fin utsikt.

TRØNDELAG: Oppstartskonferansen for Arena Skognæringa i Trøndelag samlet over 60 deltagere.

samme gang.

Vår vegplanlegger for Sør-Trøndelag har nå kontorhold hos Stjørdal kommune i Nord-Trøndelag.

Det eneste som er ved det gamle er kontoret på Kvatningen. Der er vi herre i eget hus. *Hans Brede*

Klyngen Skognæringa i Trøndelag har fått ARENA status, og nå er arbeidet i gang!

Skognæringa i Trøndelag (SiT) har satt seg offensive mål og skal ta en ledende rolle i utviklingen av bioøkonomien i ARENA prosjektet som skal gå over tre år. Skognæringa i Trøndelag er den mest ekspansive og fremtidsrettede klyngen innen norsk skognæring og partnerskapet i ARENA består av hele 46 bedrifter. Gjennom samspill og samarbeid skal bedriftene få lettere tilgang på viktige produksjonsfaktorer, idéer og impulser til innovasjon. Strategiske aktiviteter skal forsterke klyngens og klyngeaktørenes konkurranseposisjon og på den måten bidra i overgangen til det grønne skiftet.

Gjennom et pågående arbeid i senere år har SiT valgt ut tre utviklingsområder i ARENA prosjektet:

- 1) Økt bruk av trefiber i nye produktområder og verdikjeder (cross over effects)
- 2) Økt bruk av trefiber gjennom standardiserte produkter og løsninger for byggebransjen
- 3) Økt avvirkning i Trøndelagsskogen og mer effektivt logistikkssystem

Med utgangspunkt i de tre utviklingsområdene er det etablert fire prosjektgrupper med hvert sitt del-

prosjektområde. Delområdene er organisert i temaene Fiber, Bygg, Skog og Infrastruktur, og styres av hver sin delprosjektleder. Sammen med prosjektleder i ARENA, Kjersti Kinderås, utgjør disse prosjektteamet i ARENA. Prosjektteamets hovedoppgave er å organisere og følge opp aktivitetene som kommer inn i prosjektet i henhold til fremdriftsplan.

Skogselskapet i Trøndelag er sterkt involvert. Nestleder Randi Dille representerer styringsgruppa i ARENA SiT, og daglig leder Rannveig Jørstad Kristiansen er prosjektleder for delprosjektområde Skog. Vi er nå del av et svært spennende og innovativt arbeid.

Rannveig Kristiansen

ØSTFOLD:

Skogkurs for ungdom i Østfold

Skogselskapet i Østfold gjennomførte også i år skogkurs for ungdom sammen med Aktivt Skogbruk og skogkulturprosjektet i Østfold. Kurset hadde en varighet på syv dager og målsettingen var å legge til rette for å bidra til at ungdom får mulighet til å jobbe i skogen. Det er et stort behov for å få utført skogkulturarbeid i Østfold og det er stedvis mangel på arbeidskraft. Kurset hadde som hensikt å motivere til økt forståelse for skjøtselstiltak i rett tid og lønnsomheten av å stelle ungskog.

Åtte ungdommer fra Østfold satte av en uke av sommerferien til å lære å bruke ryddesag, motorsag og skogplanteutstyr. Etter en intensiv uke med både

ØSTFOLD: Instruktører og deltagere på skogkurs for ungdom.

teori og praksis, har ungdommene fått dokumentert opplæring og inspirasjon til å stelle framtidsskogen.

Ole-Chr. Løchen

Fagdag markberedning

Den 20. oktober hadde Skogselskapet i Østfold, i regi av skogkulturprosjektet, invitert til fagdag om markberedning. Østfold har stort sett gode foryngelsesforhold og tradisjonen for markberedning er liten. Kun 1,5 prosent av det foryngede arealet blir markberedt. Utfordringene med gransnutebiller som ødelegger granforyngelsen har økt de siste årene, da de kjemiske midlene ikke har tilstrekkelig virkning. Markberedning er et av flere tiltak som kan gjøres mot snutebiller. Fagdagen var derfor rettet mot gravemaskinførere, entreprenører og funksjonærer for å se på mulighetene til å markberede egnede arealer samtidig som det utføres utbedring av sporskader eller grøfterensk.

Nesten 30 personer møtte opp i Haslem skog i Rak-

ØSTFOLD: Diskusjon om markberedningsflekker under fagdag om markberedning.

kestad kommune. Kjersti Holt Hansen fra Nibio og Hans Ole Arnesen fra Aktivt Skogbruk foreleste om snutebiller og markberedning. Fagdagen ble avsluttet med demonstrasjoner av traktormontert markberedningsaggregat og markberedning med gravemaskin.

Ole-Chr. Løchen

Fagdag ungskogpleie

Den 27. oktober hadde Skogselskapet i Østfold, i regi av skogkulturprosjektet, invitert til fagdag om ungskogpleie. Målgruppen var manuelle skogsarbeidere og skogfunksjonærer. Fagdagen ble arrangert i skogen til Thorvald Svenneby i Spydeberg.

Temaene som ble gjennomgått var prioritering av bestand, forskjellen mellom ungskogpleie og forhåndsrydding, utfordringer med rødhyll, bruk av skogfond og skogbrukets miljøstandard. Hans Ole Arnesen fra Aktivt Skogbruk loset forsamlingen gjennom mange av fagtemaene. Harald Kvaalen fra Nibio hadde et foredrag om optimal treslagsblending, produksjon, kvalitet og tidspunkt for ungskogpleie. Siden fagdagen ble holdt på Svenneby, som driver med lauvtresagbruk, var det naturlig å ha lauvtreskjøtsel og kvalitetskrav til lauvtrevirke som tema.

Det ble mange gode og interessante dialoger om skogkultur og skjøtsel. De manuelle skogsarbeiderne som jobber med skogkultur gjør en uvurderlig innsats for å sikre skog med god kvalitet og høy tilvekst i framtiden.

Ole-Chr. Løchen

ØSTFOLD: Lauvskogskjøtsel under fagdag om ungskogpleie.

Kongress for europeiske skogpedagoger

11th European Forest Pedagogics Congress 2016, Bioeconomy and Forest Pedagogics ble arrangert hos Skogkurs på Honne 24. - 27. oktober 2016.

TEKST: TROND LOHRE, FOTO: TORE MOLTEBERG

Kongressen samlet 70 deltakere fra 17 nasjoner. Deltakerne var skogpedagoger eller på annen måte tilknyttet kunnskapsformidling om skog og forvaltning til målgruppen barn og unge. Temaet for kongressen var hvordan bioøkonomi kan være en mulighet til å se på de tre bærekraftpilarene økonomisk, økologisk og sosial utvikling. Det ble gjennom tre dager gjennomført plenumsforedrag, workshops, praktiske aktiviteter og utflukter. Foredragene strakk seg fra Jon Bingens historiske reise med forklaring på hvorfor bioøkonomi har vært og er nødvendig og uunnngåelig for menneskeheten, til metoder og verktøy for å formidle dette. Målgruppen for dette er primært barn og unge og målet er å formidle til den nye generasjonen hvordan naturen er et nødvendig grunnlag hvor skog må forvaltes på en bærekraftig måte. Det ble presentert ulike pedagogiske metoder for å implementere kunnskap og relevante aktiviteter om bioøkonomi. Dette for å støtte utviklingen av et mer

bærekraftig samfunn basert på en balansert bruk av skogressurser.

- Det var absolutt inspirerende og lærerikt å høre om hvilke utfordringer og vinklinger skogpedagoger rundt om i Europa hadde, fortalte Snorre Synnestvedt fra Skogselskapet, som selv stilte som foredragsholder og viste praktisk tilnærming av blant annet plankehyttebygging. Skogselskapet stod for demonstrasjon av helgrilling av elg og serverte elgkjøtt til festmiddag for alle deltakerne. Det var for øvrig denne elgen som ble auksjonert bort av Skogselskapet under TV aksjonen 2015 til inntekt for Regnskogfondet.

Bak kongressen står blant annet forestpedagogics.eu som er et europeisk forum for informasjon og kommunikasjon om skog-pedagogikk. Forumet samler data, aktiviteter, materialer og nettverk av skogsarbeidere, skog-pedagoger og andre aktører innen skogrelatert utdanning for bærekraftig utvikling.

UNDERVISNING: Hva «plankehyttebygging» heter på engelsk er vi litt usikre på, men Snorre Synnestvedt fra Skogselskapet i Oslo og Akershus formidlet etter beste evne hva aktiviteten går ut på.

MIDDAG: Kjøttmat fra de norske skoger sto på menyen for de 70 deltakerne på kongressen.

RUTINE: For Skogselskapet begynner denne tilberedningsformen å bli rutine, men for elever og lærere var det en nok en noe uvanlig middagslaging.

Grillstunt på Elverum

93 elever fra VG1 Naturbruk og 11 lærere var samlet på Norsk Skogmuseum på Elverum for faglig påfyll to dager i slutten av november.

TEKST: TORE MOLTEBERG, FOTO: TROND LOHRE

De skolene som deltok var Jønsberg vgs, Storsteigen vgs, Midt-Østerdal vgs Nordstumo og Solør vgs Sønsterud. Elevene fikk orienteringer om alt fra fotosyntese, skogens oppbygging, biologisk mangfold og naturforvaltning. De var også en tur til skogs for å se maskinell tømmerhogst.

Trond Lohre og Tore Molteberg fra DnS betjente en post der elevene ble orientert om skogens betydning for klimaet gjennom binding av CO₂. Ikke minst fikk elevene et grundig innblikk i prosessen med å preparere og grille en hel elg. Skogselskapets herrer brukte nemlig hele dagen på å helgrille en elg som ble hovedingrediensen i middagen for elever og lærere denne dagen.

TRENGSEL: På et av Skogmuseets bedre spisesteder satte sultne elever og lærere pris på Skogselskapets servering.

Bergen har landets største tre

Den 120 år gamle sitkagrana i lia opp mot Fløyen er målt til 50,1 meters høyde og volumet er beregnet til drøye 27 m³. Og veksten er fortsatt upåklagelig hos treet som står mindre enn en kilometer fra Torgalmenningen.

TEKST OG FOTO: JOHS BJØRNDAL

Det er to kjempetrær som står rett ved hverandre i et område som kalles Tippetue, en del av den bratte lia nord for Fløybanen. På fotografier fra slutten av 1800-tallet er denne lia helt uten trær, men Bergens Skog- og Træplantningsselskap startet tidlig en energisk skogreising i området rundt byen.

Blant resultatene er altså noen enorme sitkatrær, og det er elever fra Hjeltnes videregående skole på trepleiekurs som møyssommelig har klatret og målt dem grundig. Og det kan altså konstateres at det ene av disse to trærne er landets høyeste og største bartre. Kjempeetrerne står bare noen hundre meter i luftlinje fra Bergen sentrum, om man vet hvor man skal se er det faktisk mulig å identifisere dem fra Torgalmenningen.

I 2010 ble en kjempeedelgran (*Abies grandis*) i Kaupanger utropt til landets høyeste tre. Personell fra Nibio målte da dette bare 68 år gamle treet til 47,2 meter. Her sier tidligere eier Christen Knagenhjelm at treet hos dem slett ikke har gitt opp, men står på for å ta tittelen tilbake. Og om noen kjenner til andre trær som de tror kan yppe seg i denne konkurransen er Skog og Miljø mottagelig for tips.

KJEMPE: I typisk bergensvær viser Jørgen Frønsdal i Bergens Skog- og træplantningsselskap fram sitkagrana som nå er utropt til landets høyeste tre.

Østlandsk Lærerstevne 2016

4. og 5. november var det igjen tid for Østlandsk Lærerstevne i lokalene til Høgskolen i Oslo og Akershus, i det som tidligere var Frydenlunds Bryggeri.

TEKST OG FOTO: TORE MOLTEBERG

Etter godt innarbeidet tradisjon samarbeidet Skogselskapet og Norsk Skogmuseum om en felles stand i utstillingen, der vi viste fram en del av det vi har å tilby til grunnskolen.

En nyhet som ble presentert er Skoglekene, en konkurranse for 5. klasse i barneskolen med fokus på skogkunnskap og friluftsliv. Se www.skoglekene.no. Formålet med konkurransen er å motivere skolene til å bruke nærskogen i undervisningen, øke kunnskapen om skog og skape fysisk aktivitet i skolehverdagen. Skoglekene er et samarbeid mellom Skole-skogen, Hamar naturskole, Norsk Skogmuseum og Skogselskapet.

Østlandsk Lærerstevne består av utstillinger og kurs, og årets utgave samlet til sammen 5800 lærere på 125 kurs.

Frydenlunds bryggeri ble for øvrig etablert av Mads Langaard i 1859.

STAND: Skogselskapet og Norsk Skogmuseum presenterte seg for grunnskolelærerne i tradisjonsrike omgivelser.

Zerokonferansen 2016

Zerokonferansen ble arrangert for 11. gang den 23.-24. november i Oslo. Konferansen samler næringslivet, innovatører og beslutningstakere til to dagers «klimamøteplass». Årets tema var «Fra fossil til grønn særstilling».

Deltakerne fikk gleden av å høre en rekke engasjerte og gode foredrag fra både nasjonale og internasjonale personer knyttet til næringsliv, politikk og miljøbevegelse. Som en del av konferansen er Youngstorget omgjort til en utstillingsarena ZEROEXPO som er et møte-sted for teknologiutviklere, næringsliv og publikum. Her blir nye nullutslippsløsninger presentert og demonstrert.

Skogens betydning for det grønne skiftet var også godt representert, både med utstillinger og innlegg på konferansen. Skogselskapet var deltaker på konferansen og tar med nyttige erfaringer og oppdatert kunnskap i vårt videre arbeid.

For mer detaljer og link til presentasjonene se: zerokonferansen.no

FORSKNING

i det grønne

SNUTEBILLA GNAGER MINDRE TIDLIG OM HØSTEN

Snutebillenes gnaging på små granplanter er et stort problem for skogbruket. Om våren svermer de voksne gransnutebillene til nyplantede hogstflater. Granstubbene som står igjen etter hogst avgir spesielle duftstoffer som trekker de svermende billene til seg. Gransnutebillen er ikke like aktiv på ettersommeren og høsten det første året. Planting tidlig på høsten på ferske hogstflater kan derfor gi plantene tid til å etablere seg og på den måten være bedre rustet mot angrep fra gransnutebillene neste sesong. En tilleggseffekt av å plante i august/september er at granplantene blir større, tykkere og høyere. Det gjør dem mer motstandsdyktige mot snutebillegnag. Det viser en svensk-norsk undersøkelse utført ved Nibio og Sveriges landbruksuniversitet (SLU).

www.forskning.no

HØGSTUBBER GJØR UNGSKOG RIKERE

Da høgstubbene ble introdusert på 90-tallet, visste man ikke hvilken effekt de skulle få. Nå har mer en 20 studier blitt utført på dette i Norden og resultatene er sammenfattet ved SLU og Skogforsk. I høgstubber finnes ofte andre arter enn i vanlige lave stubber, og det kan være stor forskjell på hvilke arter som finnes i høgstubber av ulike treslag. Et annet funn er at høgstubbene kan gjøre nytte over lang tid. Ulike arter følger hverandre etter hvert som barken løsner og stubben mørkner. Høgstubber er viktige for arter som er avhengige av stående, solesponert død ved. De er et komplement, ikke en erstatning for annen død ved.

www.skogforsk.se

NI AV TI EIENDOMMER ER MINDRE ENN 1 000 DEKAR

I alt 128 100 skogeiendommer har minst 25 dekar produktivt skogareal. Det produktive skogarealet til disse eiendommene er 70,1 millioner dekar. Det er stor overvekt av mindre eiendommer, og ni av ti er under 1 000 dekar. I 2015 ble 33 500 skogeiendommer drevet i kombinasjon med jordbruksbedrift. For ti år siden var det tilsvarende antallet 40 000. Gjennomsnittseiendommen består av 547 dekar produktiv skog og 283 dekar uproduktiv skog.

www.ssb.no

Tidsskrift for Skogbrug.

Udgivet af

Det norske Skogselskab.

Nr 11, November 1916

Kautchuk

"Ca-hu-chu", som indianerne kalder den, er et skogprodukt, der er meget eftertraktet, navnlig i disse krigens tider. Automobile, cykler, lægekunsten, den elektriske industri stod temmelig raadløs, om man ikke hadde kautchuk.

Kautchuk eller gummien er den stivnede melkesaft av gummitræet, som er beslektet med den hos os viltvoksende plante Vortemelk. Oprindelig fik Europa sin gummi fra Brasilien, fra Para ved Amazonflodens munding. Den stadig stigende efterspørsel bevirket snart hensynsløs rovdrift paa gummiskogene dersteds slik at det nu forlængst er forbudt at fælde træerne for øiemedet; det tillates alene at ta saften fra indsnit i træernes bark paa staaende skog; saften samles i smaa beholdere, som anbringes under disse indsnit. Disse beholdere tømmes saa i større kar. For at faa mælkesaften til at flyte sammen til fast konsistens, dyppes træstokker ned i karrene, hvorved efterhvert en tykkere og tykkere gummihinde fæster sig til stokken, som derefter holdes over en svak varme til inddampning. Processen gjentages, til man faar en klump paa en 20-30 kilo på stokken, og saa har man raagummien ferdig. Ved efterfølgende vulkanisering og forskjellig kemisk og mekanisk behandling overgaar da efterhvert dette raaprodukt til den ferdige handelsvare.

Det var forbundet med stor straf at la frø av disse nyttige træer komme ut av landet. En dristig englænder, H. A. Wickham, fik imidlertid i 1870-aarene indsamlet og hemmelig utsmuglet et frøparti, som han lykkelig fik bragt til London; men indsamlingen, transporten og vanskeligheten ved at faa dem ut av landet tok saa lang tid, at størsteparten av frøet hadde mistet sin spireevne; kun 10 % eller ca. 7000 frø vilde spire. En del av disse blev i smaa drivkasser transportert til Ceylon, hvor jordbund og vekstforhold for øvrig viste sig saa gunstig at man der nu har en liten gummiskog, som leverer frø til andre gummiplantager, man ønsker anlagt.

For tiden leverer ogsaa store dele av Afrika – som bekjendt – mængder av den gummi, som trænges.

Kryssord

Nr. 4-2016

SEND INN FERDIG UTFYLT KRYSSORD TIL

Det norske Skogselskap
Wergelandsveien 23B
0167 Oslo.

Bli med i trekningen av tre flotte
trekopper fra Skogselskapet!

Leveringfrist: 15. mars 2017

Navn

Adresse

Postnr./sted.....

VINNERE AV KRYSSORDKONKURRANSEN I SKOG OG MILJØ NR. 3 - 2016:

Liv Mari Moflag,
Fiolvegen 15,
7606 Levanger

Gunnar Aasland,
Åslandsvegen 368,
4355 Kvernaland

Jarle Høistad,
Høistad 23, 2550 Os

1	2	3		4	5	6		7	8	9	10	11
12				13				14				
15			16				17					
18					19				20		21	
						22					22b	
23	24		25	26	27			28		29		
30								31				
32				33			34					
35			36			37				38	39	
40			41			42	42b		43		44	
		45			46			47				
48	49			50				51			52	
53												

Vannrett

- 1 Virvar
- 12 Bielv
- 13 Øyboer
- 14 Klesplagg
- 15 De kvinnelige vesener i gammel tro
- 18 Hovedstad
- 19 Ensomt husdyr
- 22 Kjent organisasjon
- 22b Mynt, forkortet
- 23 Livsviktig
- 30 Hjelpementalt
- 31 Løsning
- 32 Overbygning
- 33 To like

- 34 En mindre del
- 35 Kjent fjell
- 38 Lysten
- 40 Månefase
- 41 Tilslutning til en sak
- 42 Grusrygg
- 44 Forstavelse
- 45 Poler
- 46 Rause
- 48 Klarhet
- 51 I regnskap
- 52 Vanlig presens
- 53 Skape omveltning

Loddrett

- 1 I stadig mindre bruk
- 2 Guttenavn
- 3 Gå etter i sømmene
- 4 Pronomen
- 5 Kjent kvinnenavn
- 6 Sanne
- 7 Adverb
- 8 På sykehuset. Fork.
- 9 Betegnelse på en god elev
- 10 Tiltal
- 11 Tilhengere av en statsform
- 16 Forstavelse
- 17 Gass
- 20 Øvre sjikt

- 21 Pronomen
- 24 Del av et plagg
- 25 Vinterfenomen
- 26 Avslutning
- 27 Musikkuttrykk
- 28 Frisk
- 29 Veldig langvarig
- 36 Komposisjon
- 37 Motstand
- 39 Rekker
- 42b Preposisjon
- 43 Guttenavn
- 45 Velkjent dame
- 46 Dyr i Afrika
- 47 Tidl. Statsleder
- 49 Utrop
- 50 Vanlig forkortelse

Returadresse:
Det norske Skogselskap
Wergelandsveien 23B
0167 Oslo

NORSK SKOGBRUK

For deg som er medlem
i Skogselskapet

**Vil du følge med på det som skjer og være noe i norsk skogbransje?
– les Norsk Skogbruk!**

Vi gir deg ferske nyheter, brede reportasjer og dyptgående analyser fra skognæringen hver måned.

Fra hele verdikjeden!

NORSK SKOGBRUK

- går i dybden på spesifikke temaer
- løfter blikket og ser helheten innenfor skognæringen og verdikjeden
- kartlegger faktorer utenfor skognæringen som påvirker vår verdikjede

Vi driver kunnskapsbasert og gravende journalistikk og våre medarbeidere har dyp bransjekunnskap.

Vårt mål er hele tiden å være **det foretrukne medium** for kunnskap og innsikt om skognæringen og å være med å sette dagsorden.

Velkommen som abonnent!

Hilsen Line Venn, Redaktør

NORSK SKOGBRUK

– Norges eneste uavhengige
fagtidsskrift for skogbruk

På PAPIR og DIGITALT – hver måned

kr 590,- (Ordinær pris 760,- årlig)
Abonnement løper til oppsigelse skjer.
(11 numre i året).

Som digital abonnent får du også tilgang til tidligere numre i vårt **NETT-bibliotek**

Registrer ditt ordinære og digitale abonnement i dag hos:

abo@norsk-skogbruk.no